

Naantalin Isokylän Kultaranta Resort -alueen linnusto ja muu eläinlajisto 2024

Ympäristökonsultointi Jynx Oy

Joutsenperhe kentällä. Kuva: Hannu Klemola / Jynx Oy

Sisällys

Johdanto	3
Lyhenteet	3
Pesimälinnusto.....	4
Lähialueella pesivät linnut, jotka käyttävät selvitysaluetta ja liikkuvat alueella	7
Muutonaikainen linnusto	9
Lintudirektiivin liitteen I lajit ja uhanalaiset linnut	9
Lepakot	10
Nisäkkäistä lisää	11
Sammakkoeläimet	11
Muita lajiryhmiä	12
Johtopäätökset	12
 Lähteet	 13
 Karttaliite 1: Pesimälinnusto 1/2	 14
Karttaliite 2: Pesimälinnusto 2/2	15

Johdanto

Naantalin kaupunki tilasi Naantalin Luonnonmaan Isokylän Kultaranta Resortin Golf-kentän ja sen reuna-alueen luontoselvityksen B-osion (linnusto, lepakot, viitasammakot) *Ympäristökonsultointi Jynx Oy*:ltä keväällä 2024. Kohteella sijaitsee pienialaisia luonnonsuojelualueita; kataja-ketoja, suuria tammia ja myös pähkinäpensas esiintyy alueella. Matalahden ranta-alueet ovat ruovikkoisia ja osin ruopattuja. Selvitystyöhön kuuluivat:

- Yleispiirteinen levähtävän linnuston ja pesimälinnuston selvitys ja huomionarvoiset lajit
- Uhanalaiset ja harvinaiset eläinlajit sekä niiden elinympäristöt
- Muut huomionarvoiset lajit, jotka voidaan katsoa kaavojen laadinnassa tai luonnonsuojelualueen perustamisen näkökulmasta merkityksellisiksi
- Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien elinympäristöt
- Luonnonsuojelulain tarkoittamien lajien esiintymis-, lisääntymis- ja levähdyspaikat
- Selvitys kevät- ja syysmuuton lajistosta
- Alueen lepakkolajisto (kolme käsidetektorilla tehtävää kartoituskäyntiä) sekä mahdollisten lepakoiden suojelutarve
- Eläinlajien ekologisten yhteyksien arviointi ja toimenpide-ehdotukset
- Vertailu aiemmissa alueen luontoselvityksissä esiintyneisiin luontoarvoiltaan merkityksellisiin eläinlajien kohteisiin

Osalta kohdealuetta on julkaistu aiempi selvitys: ”Naantalin Luonnonmaan länsiosiin sijoittuvan asemakaava-alueen luontoarvojen perusselvitys 2020”, Suomen Luontotieto Oy 24/2020, Jyrki Matikainen. Maastotyöt ja raportin tarjouspyynnön karttaliitteen mukaiselle alueelle teki Hannu Klemola Ympäristökonsultointi Jynx Oy:stä. Taiton laati Pinja Toivio.

Kohteella käytiin sääolosuhteet esille tuoden seuraavasti: 27.4. klo 10.30–12.45, +5 -> +10, S3, 4/8 -> 2/8, 30.4. klo 15.00–16.30, +14, W3, 0/8 ja klo 22.20–00.20, +17, W3, 0/8, 19.5. klo 10.45–14.30, +19, SW6, 0/8, 25.5. klo 10.00–13.00, +20, SW3, 0/8, 8.6. klo 00.15–01.30, +11, SW2, 20.6. klo 10.00–14.30, W6, 0/8, 28.6. klo 01.15–02.45, +20, SW3, 0/8 sekä 4.7. klo 12.00–13.30, +14, S4, 8/8. Aluetta kierrettiin jalan ja autolla pysähtyen, ranta-alueet käveltiin vesirajaan saakka. Lisäksi haastateltiin asukkaita ja kentän työntekijöitä ja käytiin läpi avoimet tietokannat. Tiirassa oli joitakin lintuhavaintoja aiemmilta vuosilta, mutta laji.fi:ssä ei ole tallennettuna mitään havaintoja lajeista, joita ei tässä selvityksessä olisi löytynyt.

Lyhenteet

Uhanalaistarkastelussa on käytetty vuonna 2019 julkaistua lintujen uhanalaisarviota, joka on laadittu *IUCN:n (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources)* laatimien kriteerien pohjalta.

RE = hävinnyt

CR = äärimmäisen uhanalainen

EN = erittäin uhanalainen

VU = vaarantunut

NT = silmälläpidettävä

A = alueellisesti uhanalainen hemiboreaalisen

vyöhykkeen lounaisella rannikkomaa-alueella (1b)

DIR = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittu laji (2009/147/EY).

Koiraat ja naaraat on erottu esimerkiksi merkinnällä (1/2), yksi koiras ja kaksi naarasta, pullus = pesäpoikainen (tai jos maastossa).

Pesimälinnusto

LAULUJOUTSEN (*Cygnus cygnus*)

Pari pesi ilmeisesti golf-kentän lammilla, joissa se on pesinyt aiemminkin ja sai viisi poikasta. Poikue viihtyi hyvin lammilla, vaikka ympärillä kulki pelaajia. Lau-lujoutsen pesi myös vuonna 2022 (kuusi poikasta), 2021 (viisi poikasta). Pari oli ilmeisesti välillä poissa, kun lammet ruopattiin ja kasvillisuutta poistettiin. Joutsenpari myös piti valkoposkihanhet poissa revii-riltään.

KYHMYJOUTSEN (*Cygnus olor*)

Pesä Matalahden rannalla oli jo valmiina ensimmäi-sellä käynnillä 27.4. Emo ajoi välillä laulujoutsenen pois pesän läheltä. Pari sai vain yhden poikasen, joka nähtiin ensimmäisen kerran 20.6.

SINISORSA (*Anas platyshynchos*)

Matalahdella pesii useampi pari, joista kaksi paria sel-vitysalueella ja yksi pari kentän lammikoilla.

TELKKÄ (*Bucephala clangula*)

Yksi pari pesii Matalahdella selvitysalueella, kaksi muutakin paria pesi lahdella. Mahdollisesti pesi myös kentän ympäristössä, naaras nähtiin lammella 8.6. Laji pesii tavallisesti pöntöissä, mutta myös isot luonnon-kolot kelpaavat lajille.

PIKKUTYLLI (*Charadrius dubius*)

Reviiri rannan läjitysalueella touko–kesäkuussa, emot liikkuvat myös kentän puolella. Varoittelua kuultiin heinäkuun alussa, joten pesintä lieenee onnistunut.

METSÄVIKLO (*Tringa ochropus*)

Yksi lintu nousi kahtena eri päivänä läjitysalueelta, pesä ehkä lahden vastarannan laajalla metsäalueella.

LEHTOKURPPA (*Scolopax rusticola*)

Kaksi öisillä laajoilla reviirilennoilla ollutta lintua sel-vitysalueella. Pesät jossain metsäalueilla.

KÄPYTIKKA (*Dendrocopos major*)

Poikue Kultaranta Resortin pihapuissa ja reviiri har-joitusradan parkkipaikan takana.

SEPELKYYHKY (*Columba palumbus*)

Kolme reviiriä alueella tai sen rajoilla.

VARIS (*Corvus cornix*)

Kaksi paria pesii selvitysalueella, joista toinen sai poi-kaset lentoon rantametsikössä.

NÄRHI (*Garrulus glandarius*)

Yksi pari piti reviiriä länsireunan metsässä.

HARAKKA (*Pica pica*)

Yksi pari pesi ranta-alueella, myös lentopoikasia näh-tiin kesällä.

KOTTARAINEN (*Sturnus vulgaris*)

Golf-kentän ympäristössä kaksi paria, ruokailevat kentän nurmella, jonne kertyy kesällä suurempiakin parvia.

RÄKÄTTIRASTAS (*Turdus pilaris*)

Kaksi paria kentän reunan metsiköissä.

MUSTARASTAS (*Turdus merula*)

Tavallinen lintu alueella, maastopoikasia ja laulavia uusintapesiviä lintuja vielä heinäkuussa. Noin kah-deksan paria selvitysalueella.

LAULURASTAS (*Turdus philomelos*)

Kolme reviiriä alueen männiköissä ja sekametsissä.

PUNAKYLKIRASTAS (*Turdus iliacus*)

Yksi pari venerannan lähellä kuusikossa.

Kuva 1. Isokylän selvitysalueella oli leppälinnun reviiri.

Kuva 2. Harmaasieppo kuuluu pesimälinnustoon.

PUNARINTA (*Erithacus rubecula*)

Yhteensä neljä reviiriä alueella.

KIVITASKU (*Oenanthe oenanthe*)

Yksi pari piti reviiriä golf-kentällä, josta linnut hakivat ruokaansa.

PENSASTASKU (*Saxicola rubetra*)

Koiras lauloi reviirillä läjitysalueen ojan suun koivikossa.

LEPPÄLINTU (*Phoenicurus phoenicurus*)

Yksi reviiri Resortin rakennusten lähellä. Ensihavainto laulavasta linnusta toukokuun alussa. Toinen reviiri heti alueen ulkopuolella Matalahden pohjukan venerannan lähellä.

KIRJOSIEPPO (*Ficedula hypoleuca*)

Yksi tavallisista pesimälinnuista alueen pihoilla, yhteensä ehkä kymmenen reviiriä.

HARMAASIEPPO (*Muscicapa striata*)

Rakennusten luona ja metsäreunoissa yhteensä kolme paria.

PAJULINTU (*Phylloscopus trochilus*)

Tavallinen, mutta ei mitenkään runsaslukuinen alueella. Suomen yleisimmän linnun kanta on ollut laskussa. Pesii kaikenlaisissa metsiköissä, pareja ehkä viisi tai kuusi.

TILTALTTI (*Phylloscopus collybita*)

Yksi reviiri Matalahden rannan metsässä, jossa koiras lauloi läpi kevään ja kesän.

MUSTAPÄÄKERTTU (*Sylvia atricapilla*)

Yksi pari venerannan lähellä ja yksi pari itäpäässä lähellä rantaa, laji on rehevien metsien laji.

LEHTOKERTTU (*Sylvia borin*)

Yksi reviiri kentän katajasaarekkeissa.

PENSASKERTTU (*Sylvia communis*)

Yksi pari läjitysalueen reunalla, yksi venerannan länsipuolella, yksi kentän katajasaarekkeissa. Lisäksi yksi lintu lauloi Matalahden vastarannalla.

Kuva 3. Mustapäähäkerttu kuuluu Isokylän pesimälinnustoon.

HERNEKERTTU (*Sylvia curruca*)

Yksi reviiri harjoitusradan ympäristössä, yksi kentän katajasaarekkeessa, yksi itäpään metsänreunassa, yksi venerannassa ja yksi Kultaranta Resortin piha-alueella. Laji on runsas, se suosii puoliavoimia katajaa kasvavia ympäristöjä.

LUHTAKERTTUNEN (*Acrocephalus palustris*)

Reviirillä laulava lintu venerannassa ruovikon ja pensikon kuviolla 4.7.

RUOKOKERTTUNEN (*Acrocephalus schoebanus*)

Kaksi reviiriä läjitysalueen ja venerannan välisellä ruovikkoalueella. Matalahden vastarannalla myös yksi reviiri.

RYTIKERTTUNEN (*Acrocephalus scirpaceus*)

Yksi laulava lintu läjitysalueen reunan ruovikossa.

KIURU (*Alauda arvensis*)

Kenttää reunustavalla niityllä ja nurmella pesi kaksi paria ja yksi pari rannan läjitysalueella.

NIITTYKIRVINEN (*Anthus pratensis*)

Kentän itäpuolen niityllä yksi pari, joka liikkui myös kentän nurmella.

VÄSTÄRÄKKI (*Motacilla alba*)

Neljä paria pesi kentän ympäristössä ja yksi Virventien varressa. Myös poikueita nähtiin.

HAARAPÄÄSKY (*Hirundo rustica*)

Kaksi paria pesi Kultaranta Resortin piharakennuksissa ja rannalla useita saalistavia lintuja, mutta pesäpaikat selvitysalueen ulkopuolella. Muiden lintujen tavoin haarapääskyt saalistivat hyönteisiä kentän lammilla.

TALITIAINEN (*Parus major*)

Tavallinen pesimälintu, useita pareja asutuksen reunoilla.

SINITIAINEN (*Parus caeruleus*)

Talitiaista harvalukuisempi, mutta myös sinitiaisia pesii alueella useita pareja, myös karummilla kallioalueilla, joissa pesä on löytynyt pihojen pöntöistä.

PEIPPO (*Fringilla coelebs*)

Yksi tavallisimmista lintulajeista alueen puustoisissa kohteissa. Yhteensä ehkä viisitoista paria.

VIHERPEIPPO (*Chloris chloris*)

Lentopoikue nähtiin läjitysalueen edessä ja lisäksi pari Kultaranta Resortin piha-alueella.

TIKLI (*Carduelis carduelis*)

Reviirit Särkänsalmentien varrella, venerannassa ja harjoituskentällä.

HEMPPO (*Carduelis cannabina*)

Hempolla oli reviiri venerannassa Kotkavuorentien päässä sekä Isokyläntien varrella kaksi reviiriä, yksi reviiri Särkänhahtentien päässä sekä yksi harjoituskentän parkkipaikan vieressä.

Kuva 4. Haarapääsky pesii selvitysalueella.

VIHERVARPUNEN (*Carduelis spinus*)

Tavallinen ja kuuluva pesimälaji. Selvitysalueella ehkä yhteensä viisi paria ja lentopoikueita nähtiin alkukestä.

PIKKUVARPUNEN (*Passer montanus*)

Kultaranta Resortin piha-alueella pesii muutamia pareja pikkuvarpusia. Laji on runsastunut ja esiintyy nykyään kaikkialla asutuksen piirissä.

ISOKÄPYLINTU (*Loxia pytyopsittacus*)

Lintuja kuultiin kevään aikana ja heinäkuun alussa, lentopoikue ruokailemassa Kultaranta Resortin pihamännissä. Lajin esiintymisestä alueella on havaintoja yli viidentoista vuoden ajalta. Alueen kalliomänniköt ovat lajille sopivaa pesimäympäristöä.

PUNAVARPUNEN (*Carpodacus erythrinus*)

Yksi reviiri läjitysalueella. Koiras lauloi rannan koiuissa. Yli kymmenen vuotta sitten alueella on laulanut useita koiraita, mutta linnut ovat voineet olla vielä muuttomatkalla.

KELTASIRKKU (*Emberiza citrinella*)

Yhteensä kolme tai neljä paria, mm. harjoituskentän reunalla.

PAJUSIRKKU (*Emberiza schoeniclus*)

Yksi pari pesi ruovikossa kentän edustalla. Kolme muuta reviiriä kuului selvitysalueelle Matalahden ruovikoista.

Kuva 5. Harmaahaikara pesi alueen lähellä.

Lähialueella pesivät linnut, jotka käyttävät selvitysalueetta ja liikkuvat alueella

VALKOPOSKIHANHI (*Branta leucopsis*)

Ensimmäiset hanhet nähtiin kentällä 30.4. (9) ja touko-kesäkuussa laskettiin kymmeniä, tai yli satakin lintua päivittäin, maksimi 380 lintua (kenttämestari, suullinen ilmoitus). 8.6. nähtiin venerannassa yksi pullus emojen kanssa ja 20.6. nähtiin kaksi paria, joilla yhteensä neljä poikasta. Laji on todennäköisesti pesinyt kuitenkin selvitysalueen ulkopuolella luodoilla tai pienillä metsäisillä saarilla, josta parit ovat uittaneet poikaset rannalle. Kentälle on myönnetty ELY-keskuksen 1,5 vuoden poikkeuslupa hanhien häätämiseen alkaen 2024.

ISOKOSKELO (*Mergus merganser*)

Matalahdella 27.4. 6/6 ja 30.4. pari, isokoskelo ei pesi selvitysalueella, mutta lähialueella kylläkin.

HARMAAHAIKARA (*Ardea cinerea*)

Yksi pari pesi aivan rannan lähellä vastapäätä venerantaa, ja lentopoikaset näkyivät venerantaan. Keväällä lintuja nähtiin myös saalistamassa Matalahden rannoilla, enimmillään neljä lintua 30.4.

MERIHANHI (*Anser anser*)

Vain yksi havainto, koskenee lähialueella pesiviä lintuja, 30.4. ääntä.

MERIMETSO (*Phalacrocorax carbo*)

Airstolla tai vielä kauempana pesivät linnut lentävät alueen halki ruoanhakumatkoilla.

MERIKOTKA (*Haliaeetus albicilla*)

On tavallinen näky alueen taivaalla. Keväällä kuultiin myös merikotkien soidinhuutelua Matalahden pohjukasta ja laji pesiikin Luonnonmaan saaren eteläosissa.

KALASÄÄSKI (*Pandion haliaetus*)

Jossain lähistöllä pesivä lintu saalisti Matalahdella 25.5.

SELKÄLOKKI (*Larus fuscus*)

Matalahdella nähtiin muutamia vanhoja lintuja leipäilemässä ja ruokailemassa keväällä, mm. 30.4. kaksi vanhaa lintua. Laji pesii merialueen luodoilla.

MERIOKKI (*Larus marinus*)

Yksi vanha lintu 19.5. Matalahdella.

KALALOKKI (*Larus canus*)

Matalahdella selvitysalueen ulkopuolella yksi pari ja lisäksi lähialueen pesiviä kalalokkeja ruokailee lahden lisäksi kentän nurmella ja lammilla.

NAURULOKKI (*Larus ridibundus*)

Kaksi lintua 27.–30.4. Matalahdella, mutta laji ei siellä pesi ja kesäkuussa jo ruokailevia pesineitä tai pesimättömiä vanhoja lintuja nurmikoilla 8.6. ja asfalttiteillä viisi vanhaa lintua ja 28.6. yksi vanha lintu Matalahdella.

KALATIIRA (*Sterna hirundo*)

Lähialueen luodoilla tai rannoilla pesiviä kalatiiroja saalistelee Matalahdella ja myös lammikoilla nähtiin lintuja, mutta määrät ovat pieniä, enimmillään kuusi lintua 30.4. ja 19.5. kaksi lintua.

LAPINTIIRA (*Sterna paradisaea*)

15.6. kaksi saalistavaa lintua Matalahdella. Ei pesi alueella, mutta läheisen merialueen luodoilla kalatii-rojen tapaan.

MERIHARAKKA (*Haematopus ostralegus*)

Saaristossa pesivät ja pesimättömät linnut kerääntyvät kesällä ruokailemaan parvina golf-kentän nurmelle, jossa voi nähdä jopa parikymmentä lintua. Ensimmäiset havainnot jo huhtikuun lopun käynneillä. Korkein laskettu määrä kentältä on 6.–8.7.2021 (52) lintua.

PUNAJALKAVIKLO (*Tringa totanus*)

27.4. ja 30.4. kuultiin punajalkaviklon ääntä, havainto voi koskea muutolla ollutta lintua, mutta todennäköisimmin lähialueella pesivää lintua.

HARMAAPÄÄTIKKA (*Picus canus*)

Pesä Matalahden vastarannalla venesataman kohdalla, mutta emot ja poikaset liikkuvat myös venerannan ympäristössä. Vuoden 2020 luontoselvityksessä on mainittu alueelta myös harmaapäätikka, mutta sen pesäpaikkaa selvityksessä ei oltu löydetty.

PALOKÄRKI (*Dryocopus martinus*)

Kuultiin ja nähtiin kohteella mm. kantojen kimpussa, mutta ei pesi itse selvitysalueella. Lajin reviirit ovat hyvin laajoja ja ne liikkuvat pesimäaikaankin kilometrien matkoja.

KURKI (*Grus grus*)

Emo hautoi pesällä 30.4. Matalahden vastarannalla. Alueella ehkä toinenkin pari huuteli lahden pohjukan suunnalla.

KORPPI (*Corvus corax*)

Pesii Luonnonmaalla ja tämä runsastunut laji on näkyvä ja kuuluva laji myös selvitysalueella, mutta ei pesi kohteella.

RÄYSTÄSPÄÄKY (*Delichon urbica*)

Kentän altailla kesällä enimmillään viisi saalistavaa lintua kesäkuun lopulla, ei pesintää.

TERVAPÄÄSKY (*Apus apus*)

Saalistavia lintuja pieniä määriä, ei pesintää.

Mahdollisia muita satunnaisia pesijöitä alueella voivat olla nokkavarpunen (23.6.2023 kaksi lintua), myös urpiaisesta on kesäaikaisia havaintoja (ja myös tässä selvityksessä laji havaittiin keväällä), joten tämä viime vuosina Lounais-Suomen pesimälinnustoon asettunut laji voi myös jo pesiä alueella. Varpunen lienee hävinnyt täältäkin, ainoa havainto on tehty 13.5.2021. Huomaamaton pikkulepinkäinen on pesinyt vuonna 2014 lähellä venerantaa. Töyhtötiainen esiintyy edelleen lähialueen kalliomänniköissä. Kultarinnasta tunnetaan muutama kesäaikainen havainto ja laji saattaa joinakin vuosina pesiä Resortin viereisessä puistomaisessa ympäristössä. Pensassirkkalintu on kuultu vain yhtenä vuonna. Kulorastas esiintyy lähialueen laajemmissa metsissä ja linnut liikkuvat myös kentän ympäristössä. Satakieli on havaittu laulavana, mutta tänä vuonna laji ei esiintynyt alueella. Pikkutikasta tunnetaan pesimähavainto vuodelta 2021. Käenpiikoja on kuultu keväisin, ehkä muuttavia lintuja, eikä pesintää ole todettu. Teeri on täältäkin hävinnyt. Tavi on pesinyt alueella vuonna 2013 ja kanadanhanhi on uittanut poikaset Matalahden suulle vuonna 2022. Muutoin muutonaikaiset kanadanhanhien määrät jäävät yleensä korkeintaan muutamaan kymmeneen, esimerkiksi heinäkuussa 2024 enimmillään 12 lintua.

Muutonaikainen linnusto

Keväällä havaittiin selvityksen aikana muutamia muuttomatkalla olevia järripeippoja sekä urpiaisia, mutta alkukevät jäi toimeksiannon aikataulun vuoksi väliin. Keväällä Matalahdella levähti kymmeniä vesilintuja, mm. 27.4. nähtiin 50 tukkasotkaa, 12 isokoskeloa, kuusi telkkää ja neljä tavia (ks. myös pesimälinnut). Vesilintujen muutto alkoi olla ohitse jo 30.4., jolloin tukkasotkia enää 6/6, ja tukkasotka pesinee lähialueella luodoilla. Mitään erityistä muuttolinjaa alueella ei kulje eikä lahdelta tunneta merkittäviä vesilintujen muutonaikaisia levähtäjämääriä.

Selvitystyön aikana havaittiin arktisten vesilintujen muuttoa; 16.5. klo 23.08–23.12 muutti 180 allia kahdessa parvessa suoraan länteen ja 16.5. nähtiin myös korkealla koilliseen muuttavia arktisia valkoposkiahania muutolla 90 lintua. Heinäkuussa nähtiin liro kentällä merkinä syysmuuton alusta.

Muuttoaikoina alueella havaitaan luonnollisesti lähes kaikkia seudulla muuttoaikaan nähtäviä lintuja, yleensä pieniä määriä, ja esimerkiksi kahlaajille sopivia lepäilyalueita alueella ei ole. Kenttä, metsät ja pihat keräävät muutolla lepäileviä varpuslintuja, rastaista, tilhiä, pääskyjä ja monia muita lintuja. Syksyisin nähdään vaeltavia tikkoja, tiaisia ja pähkinähakkikin on yhytetty muutolta. Vaeltaneista hiiripölystä ja varpuspölystä tunnetaan yksi havainto. Maakotkasta tunnetaan yksi muuttohavainto. Harvinainen puna-kaulahanhi oli lyöttäytynyt valkoposkiahanhien seuraan keväällä 2023. Muuttoaikoina alueen läpi menee säätiloista riippuen satoja tai jopa tuhansia kurkia, hanhia, joutsenia ja kymmeniä petolintuja, jotka eivät kuitenkaan levähdä alueella.

Lintudirektiivin liitteen I lajit ja uhanalaiset linnut

Lintudirektiivin liitteen I lajeista selvitysalueella pesii vain laulujoutsen. Heti selvitysalueen vieressä tai läheisyydessä pesivät valkoposkihanhi, harmaapäätikka, palokärki, kurki ja kauempana alueesta merikotka, kala- ja lapintiira sekä kehrääjä. Aiemmilta vuosilta tunnetaan pesimähavaintoja myös pikkulepinkäisestä. Lisäksi muuttoaikoina tavataan monia direktiivin liitteen lajeja kuten kalasääski ja liro. Satunnaisesti on tavattu myös muita lajeja kuten maakotka, hiiri- ja varpuspöly.

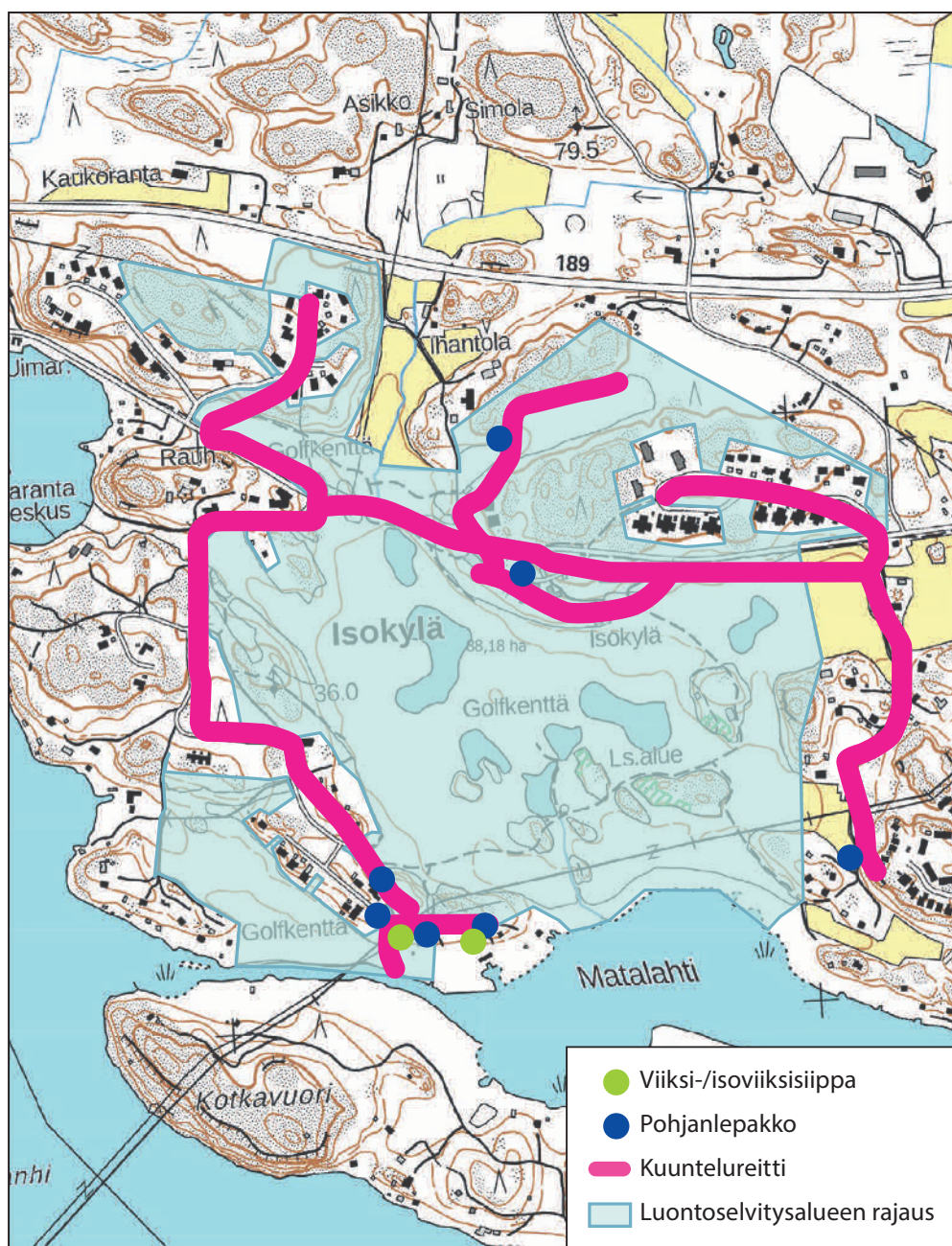
Uhanalaisista linnuista kohteella pesii pensastasku (VU), pajasirkku (VU), viherpeippo (EN) ja haarapääsky (VU), Matalahdella tavataan säännöllisesti tukkasotkia (EN), selkälokkeja (EN), naurulokkeja (VU) ja merilokkeja (VU). Ilmatilassa saalistee myös teravapääskyjä (EN) ja kentällä saalistaa räystäspääskyjä (EN). Silmälläpidettäviä eli uhanalaisuuden ”kynnyksellä” olevia lajeja ovat alueella isokoskelo, pikkutylli, punajalkaviklo, kiuru, västäräkki, pensaskerttu, närhi ja harakka. Satunnaisissa muutto- tai vaelluslajeissa eli ei-pesivissä lajeissa on myös uhanalaisia lajeja kuten varpuspöly ja maakotka.

Monet lajit ovat kuitenkin yleisiä, mutta niiden uhanalaisuusstatus johtuu nopeasta kannan taantumisesta. Sellaisenaan niiden esiintyminen ei aiheuta maankäytöllisiä rajoituksia. Uhanalaisuuden arvioinneissa kirjataan lajien tämänhetkiseen tilanteeseen johtaneet syyt sekä nyt ja tulevaisuudessa vaikuttavat uhkatekijät. Sekä syitä että tulevaisuuden uhkia on usein monia. Yleisimpiä uhanalaisuuden syitä ovat metsien muutokset, esimerkiksi metsien uudistamis- ja hoito-toimien vaikutukset, vanhojen metsien ja kookkaiden puiden sekä lahoppuun väheneminen. Toiseksi yleisin syy uhanalaisuuden takana on avointen elinympäristöjen, kuten kotojen, niittyjen ja rantojen, umpeenkasvu. Laajalla alueella esiintyvä ja runsaslukuinen laji uhanalaisten luettelossa tarkoittaa vähintään 30 prosentin taantumista viimeisten kolmen sukupolven aikana. Uhanalaisuusarviointi ei kerro siis suoraan lajin suojelun tarvetta, koska lajit ovat uhanalaisia eri syistä. Lajin päätyminen uhanalaiseksi ei välttämättä edellytä erityisiä suojelutoimia. Suojelun tarve arvioidaan erikseen ja se voi myös maan eri osissa olla erilainen.

Lepakot

Suomessa on tavattu yhteensä 12 lepakkolajia. Näistä viisi esiintyy yleisesti maassa. Yleisin ja laajimmalle levinnyt laji on pohjanlepakko (*Eptesicus nilssoni*). Muita yleisesti esiintyviä lajeja ovat viiksisiippa (*Myotis mystacinus*), isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*), vesi-siippa (*Myotis daubentonii*) ja korvayökkö (*Plecotus auritus*). Muut Suomessa tavatuista lajeista esiintyvät harvinaisempina etelärannikon tuntumassa. Puutteen-lisen seurannan vuoksi kaikkien lajien esiintymisalueita ei kuitenkaan toistaiseksi tunneta tarkkaan, vaikka tietämys lepakoista on kasvanut viime vuosina.

Suomessa esiintyvät lepakot ovat kaikki hyönteissyöjiä. Ne saalistavat öisin ja lepäävät päivän suojaisissa paikassa. Päiväpiiloiksi sopivat esimerkiksi puunkolot ja rakennukset, jotka sijaitsevat lähellä ruokailualueita. Runsaimmin lepakoita esiintyy maan eteläosan kulttuuriympäristöissä ja asutuksen piirissä. Laajoilla metsäalueilla ne ovat harvinaisempia, etenkin kun sopivien kolopuiden määrä on metsätalouden vuoksi vähentynyt. Myös kovin aukeita paikkoja lepakot karttavat, mutta vesistöjen reunoilla niitä esiintyy hyvin johtuen ravinnon saatavuudesta. Talven lepakot viettävät horroksessa. Ne siirtyvät syksyllä talvehtimispaikkoihin, jollaisiksi käyvät mm. kallioluolat ja

Karttakuva 6. Lepakoiden kuuntelureitit ja havainnot.

rakennukset. Osa lepakoista voi muuttaa syksyllä pidempiäkin matkoja etelään talvehtimaan.

Kaikki Suomen lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittuihin lajeihin. Tämä tarkoittaa, että niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä. Kaikki lepakkolajit on myös rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Suomi on myös allekirjoittanut lepakoiden suojelua koskevan kansainvälisen EURO-BATS-sopimuksen, joka velvoittaa mm. lepakoiden talvehtimispaikkojen, päiväpiilojen ja tärkeiden ruokailualueiden säilyttämiseen.

Lepakoita nähtiin ja kuultiin varsin vähän, vaikka loppukesän havainnointi olisi ehkä tuonut lisähavaintoja. Havaintojen (Matikainen) perusteella alue ei ole kuitenkaan lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikka eikä merkittävä ruokailualue. Kentän avoimuus tuulille voi olla esimerkiksi altaiden yllä saalistaville rajoittava tekijä ja havainnot pohjanlepakoista ja iso- viiksi-/viiksisiippalajeista tehtiin puustoisilla reunoilla. Asukkaiden mukaan loppukesästä pihavalot houkuttelevat hyönteisiä ja niitä saalistavia lepakoita venerannan suojaisemmassa rinteessä Matalahden rannoilla.

Karttakuvassa (s. 10) on esitetty lepakoiden kuuntelu-reitit ja havainnot: 16.5. havaittiin pohjanlepakko venerannan yläpuolella (klo 23.14) ja 8.6. havaittiin pohjanlepakko Kultaranta Resortin piha-alueella, mutta viilenevä yö hyydytti lepakoidenkin lennon. 28.6. oli kohtalainen yö lepakoille, pohjanlepakko harjoitusradan laidalla, venerannan yläpuolisessa metsässä kolme eri yksilöä ja yksi selvitysalueen rajalla kaakkoiskulmassa. Viiksi-/isoviiksisiippoja havaittiin kaksi yksilöä venerannan lähellä metsän päällä. Ranta-alue onkin suojaista, metsäistä ja veden lähellä on hyvin hyönteisiä. Ranta-alue onkin kohteen soveliaa paikka lepakoille. Pohjanlepakot saattavat käyttää Kultaranta Resortin (vanhempia) rakennuksia päivälepapaikkoinaan.

Kohteella ei havaittu vesisiippoja ja lähin tunnettu esiintymisalue on Porhonkallion veneranta. Muutoin pohjanlepakoiden osalta tulokset ovat samansuuntaisia kuin vuoden 2020 selvityksessä, joka koski osin samaa aluetta. Viiksi-/isoviiksisiippoja ei ko. selvityksessä havaittu, mutta myös nyt havaittujen siippojen esiintymispaikka ei kuulunut em. selvityksen alueeseen.

Nisäkkäistä lisää

Ketulla huoltorakennuksen alla pesä, josta yksi poikasen selvisi maailmalle. Ilmeisesti häiriön takia emo siirsi pennun rantaan autiomökin alle, jossa vahti poikasta kiivasäänisesti. Valkohäntäkauriin vasa nähtiin myös rannan metsikössä ja aikuisia valkohäntäkauriita ja metsäkauriita näkyi säännöllisesti, erityisesti hämärässä. Rusakko on myös hyvin tavallinen alueella. Myös muita seudulla esiintyviä nisäkkäitä varmaankin liikkuu alueella, kuten kaikkialla, vaikka niitä ei juuri tässä selvityksessä tavattu. Orava (*Sciurus vulgaris*) esimerkiksi puuttui lajistosta, mutta laji on taantunut viime vuosina erityisesti metsäalueilla.

Liito-orava ei esiinny Luonnonmaalla, vaikka salmen toisella puolella Naantalın kaupungissa lajia tavataan.

Sammakkoeläimet

Rupikonnasta (*Bufo bufo*) tehtiin yksi havainto 16.5. kentän pohjoisella isolla lammella, lisäksi vaisusti äänтелеvä ruskosammakkoyksilö (*Rana temporaria*) ojan suussa Matalahdella. Viitasammakoita kohteella ei ole, eikä lajista tunneta havaintoja, eikä kohteella ole lajille sopivia ympäristöjä. Golf-kentän lammet ovat ehkä liian paljaita lajille ja merenrannan vesi on liian suolaista ja aalloille altista, allikot ja murtovesialtaat puuttuvat ja merenlahti syvenee nopeasti läjityspenkereen takana.

Alueella käytiin jo ennen toimeksiantoa juuri mahdollisten viitasammakoiden (*Rana arvalis*) löytämiseksi, ja esimerkiksi 15.5. kuultiin Kaarinan Rauvolanlahden altailla runsaasti pulputtavia viitasammakoita, ja seuraava yö oli säätilan suhteen samanlainen eikä lajia tällä selvityskohteella kuultu.

Muita lajiryhmiä

Päiväperhosista alueella tavattiin tavanomaista lajistoa, eikä selvitysalueella ole juuri perhosille tai muille hyönteisille sopivia reheviä kukkaketoja, itse hoidettu kenttä ei tarjoa mahdollisuuksia monimuotoiselle lajistolle. Varmastikin esimerkiksi isot tammet tarjoavat elinympäristön tietyille spesifeille lajeille. Loppukauden tai syksyn käynnit olisivat voineet lisätä havaittujen lajien määrää.

Kohteella havaittiin lanttuperhonen (*Pieris napi*), mansikkakirjosiipi (*Pyrgus malvae*), kaaliperhonen (*Peris brassicae*), kangasperhonen (*Callophrys rubi*), uudistulokas karttaperhonen (*Araschnia levana*), nokkosperhonen (*Aglais urticae*), amiraaliperhonen (*Vanessa atalanta*), suruvaippa (*Nymphalis antiopa*) ja auroraperhonen (*Antchoharis cardamines*).

Sudenkorennoista nähtiin ruskoukonkorento (*Aeshna grandis*), ruskohukankorento (*Libellula quadrimaculata*), vaskikorento (*Cordulia aenea*) ja hoikkatytönkorento (*Ischnura elegans*). Kultakuoriainen (*Cetonia aurata*) oli myös yleinen.

Rantavedessä kutupaikkaa hakemassa oli suuria haukia (*Esox lucius*).

Johtopäätökset

Kohde on hyvin ihmistoiminnan muuttama, mutta se tarjoaa monipuolisuudessaan pesimä-, sulkasato- ja muutonaikaisia levähtämis- ja ruokailualueita monipuoliselle lajistolle. Matalahti ruovikoineen, läheinen merialue luotoineen ja lähiympäristössä olevat kallio- ja rantametsät luovat lisäarvoa myös selvitysalueen lajistolle, vaikka lajit eivät pesisi itse alueella. Kenttä ja sen vesielementit tarjoavat lajistolle ruokailu- ja leppäilyalueita ja siltä osin toiminta mahdollistaa esimerkiksi monien lintujen esiintymisen kentän alueella.

Alueella suositellaan säilytettäväksi suuret puut, erityisesti jalopuut sekä pienet (osin luonnonsuojelualueina) mm. katajaa kasvavat saarekkeet kentän keskellä ja laidoilla, jotka toimivat myös ekologisina yhteyksinä tai astinkivinä lajien liikkumisessa. Mitään erikseen kaavoitusta varten rajattavia huomiokohteita ei alueelta löytynyt.

Kuva 7. Auroraperhonen oli runsas Isokylän alueella tänä vuonna.

Lähteet

Karhilahti A. 2004, Naantalin kaupungin liito-oravaselvitys

Luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakien mukaiset arvokkaat elinympäristöt Naantalissa, Luonto- ja maisematutkimus Lehtomaa, Sari Rantala, Leena Lehtomaa, Lasse Rantala, 1997

Naantalin Luonnonmaan länsiosiin sijoittuvan asemakaava-alueen luontoarvojen perusselvitys 2020, Suomen Luontotieto Oy 24/2020, Jyrki Matikainen

Mäkelä, K. ja Palo, P. 2023: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2023. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. Helsinki.

Hyvärinen, Esko; Juslén, Aino; Kemppainen, Eija; Uddström, Annika; Liukko, Ulla-Maija (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki

Saario Tapio, 1998, Varsinais-Suomen ja Satakunnan luontoselvitykset. Bibliografia, Lounais-Suomen ympäristökeskus

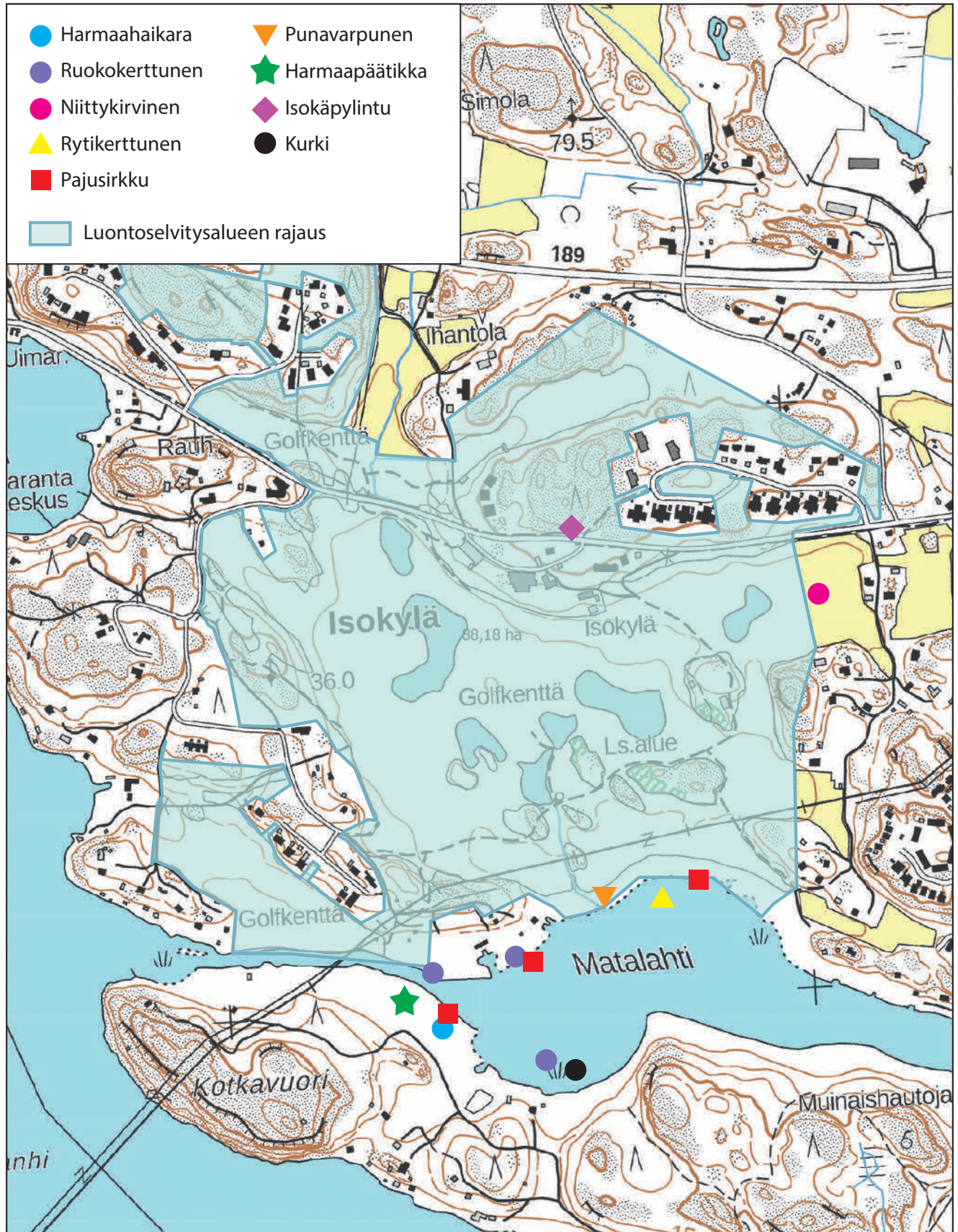
Varsinais-Suomen ja Satakunnan luontoselvitykset: bibliografian täydennys, 2001, Lounais-Suomen ympäristökeskus

Haastattelut

Tietokannat: Laji.fi

Tietokannat: Tiira.fi

Karttaliite 1: Pesimälinnusto 1/2

Karttaliite 2: Pesimälinnusto 2/2

